

Landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående särskilda, pension ur landskapsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner.

N:o 10/1943.

Uti regeringens proposition till riksdagen av den 18 september 1942 med förslag till ändring av lagen angående innehavares av statstjänst eller -befattning rätt till pension, vilket förslag innebar en avsevärd förhöjning av pensionerna i allmänhet och ledde till den lag om ändring av lagen angående innehavares av statstjänst eller -befattning rätt till pension, som utfärdades den 22 december 1942, hade regeringen samtidigt föreslagit, att en motsvarande förhöjning skulle genomföras även för redan beviljade pensioners vidkommande. Av praktiska skäl ansåg regeringen det likväl ändamålsenligast att verkställa denna förhöjning i form av dyrtidstillägg, såsom i dess proposition angående statsförslaget för år 1943 även föreslogs.

Sedan riksdagen den 2 oktober 1942 till statsutskottet för beredning remitterat riksdagsman Furuhjelm med fleres lagmotion med förslag till lag angående särskilda, pension ur statsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner, avgav statsutskottet den 3 därpåföljande december sitt betänkande med anledning av denna lagmotion. I betänkandet framhölls, att regeringens ovannämnda förslag enligt utskottets uppfattning icke ledde till ett rättvist resultat. Det kunde nämligen icke anses skäligt,

att personer, som redan erhållit pension, icke bleve delaktiga av denna förmåner som de, vilka i framtiden blevo pensionerade. Så komme det emellertid att gå, därest det av regeringen föreslagna förfarandet bleve godkänt, ty de jämlikt propositionen angående statsförslaget utgående dyrtidstilläggen motsvarade icke för alla äldre pensioners vidkommande den förhöjning, som föreslagits att beviljas på de nya pensionerna. Föredenskull ansåg statsutskottet nödvändigt, att de redan ur statsmedel beviljade pensionerna på i lagmotionen föreslaget sätt genom särskild lag fördes till samma belopp som de motsvarande pensioner, vilka efter det förordade ändring av pensionslagen trätt i kraft komme att beviljas. Ett motsvarande förfaringsätt hade iakttagits jämväl år 1924, då riksdagen vid handläggningen av gällande pensionslag beslöt antaga en lag angående särskilda, pension ur statsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner.

Det i motionen ingående lagförslaget, vid vars uppgörande nästnämnda lag av den 31 december 1924 fått tjäna såsom förebild, hade statsutskottet icke kunnat förorda i oförändrad form, utan föreslog däri vissa ändringar, uteslutningar och tillägg, dels av förtydligande och kompletterande, dels av lagteknisk art. I den form, i vilken utskottet föreslog, att lagförslaget måtte antagas, skulle detsamma gälla, förutom för innehavare av statstjänst eller -befattning, även statens arbetare, på indragningsstat uppförda tjänstemän och folkskollärare.

Efter det riksdagens stora utskott föreslagit godkännande av statsutskottets lagförslag, antog riksdagen detsamma i enlighet härmed den 22

december 1942, varefter lag angående särskilda, pension ur statsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner utfärdades den 5 februari 1943 samt på grund av stadgandet i 9 § av denna lag en verkställighetsförfordning jämväl av den 5 februari.

Sedan Republikens President numera vid i statsrådet den 22 juni 1943 skedd föredragning utav de av Ålands landsting vid årets vårsession antagna landskapslagarna om avlöning i landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar samt angående ändring av och tillägg till landskapslagen den 15 mars 1928 rörande innehavares av tjänst eller befattning rätt till pension icke funnit laga hinder föreligga för dessa landskapslagars ikraftträdande och förty icke funnit anledning att med avseende å desamma utöva den Honom jämlikt 12:3 S.J.L. tillkommande veto-rätten, synes det landskapsnämnden vara rätt och tillbörligt, att de landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och befattningshavare, vilka på grund av tidigare gällande lag erhållit pension, även erhålla samma förmåner, som de, vilka enligt nämnda ändrade pensionslag bliva pensionerade. Enär dessutom flera landskapets tidigare pensionstagare utan vidare måste erhålla pension enligt ovannämnda rikslag av den 5 februari 1943, med hänsikt till att dessa, d.v.s. folkskollärarna och lärarna vid landskapets lärdomsskola och fackläroverk jämlikt stadgandet i § 3 mom. 2 av överenskommelseförfordningen den 27 juni 1924 angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland i avseende å avlönings- och pensionsförmåner skola vara likställda med motsvarande tjänstemän i övriga delar av riket, synes det även på grund härav landskapsnämnden rättvist, att jämväl de övriga tjänstemän och befattnings-

havare, vilka enligt landskapets nu gällande pensionslag erhållit pension, tillerkännas förbättrade pensionsförmåner.

Uti nästnämnt syfte har landskapsnämnden utarbetat ett förslag till landskapslag om särskilda, pension ur landskapsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner, vilket förelägges Landstinget till antagande.

Detta förslag är såväl ur reciprositets- som kompensations synpunkt till sitt huvudsakliga innehåll överensstämmande med rikets enskilda lag av den 5 februari 1943, men däri ingå även, med fäst avseende vid den auktoritativa tolkningen därom att landskapsnämnden icke äger rätt att utfärda förordning, bestämmelser ur rikets verkställighetsförordning till sistnämnda lag. Dock hava i rikets nämnda lag ingående bestämmelser om arbetares och å indragningsstat uppförda innehavare av tjänst eller befattningsförhöjda pensioner icke intagits i landskapsnämndens förslag, dels emedan icke sådana arbetare finnas, vilka kunna erhålla pension enligt landskapslag, och dels enär landskapets tjänstemän och befattningshavare icke tills dato kunna ställas på indragningsstat.

Med stöd av det ovan framhållna förelägges Landstinget till antagande följande förslag till landskapslag:

"L a n d s k a p s l a g

angående särskilda, pension ur landskapsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Pensioner för de personer, vilka beviljats ordinarie pension på grund

havare, vilka enligt landskapets nu gällande pensionslag erhållit pension, tillerkännas förbättrade pensionsförmåner.

Uti nästnämnt syfte har landskapsnämnden utarbetat ett förslag till landskapslag om särskilda, pension ur landskapsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner, vilket förelägges Landstinget till antagande. Detta förslag är såväl ur reciprositets- som kompenstationssynpunkt till sitt huvudsakliga innehåll överensstämmande med rikets enhanda lag av den 5 februari 1943, men däri ingå även, med fäst avseende vid den auktoritativa tolkningen därom att landskapsnämnden icke äger rätt att utfärda förordning, bestämmelser ur rikets verkställighetsförordning till sistnämnda lag. Dock hava i rikets nämnda lag ingående bestämmelser om arbetares och å indragningsstat uppförda innehavares av tjänst eller befattning förhöjda pensioner icke intagits i landskapsnämndens förslag, dels emedan icke sådana arbetare finnas, vilka kunna erhålla pension enligt landskapslag, och dels enär landskapets tjänstemän och befattningshavare icke tills dato kunna ställas på indragningsstat.

Med stöd av det ovan framhållna förelägges Landstinget till antagande följande förslag till landskapslag:

"L a n d s k a p s l a g

angående särskilda, pension ur landskapsmedel åtnjutande personers pensionsförmåner.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Pensioner för de personer, vilka beviljats ordinarie pension på grund

av landskapstjänst före ikraftträdandet av lagen den 17 juli 1943 om
ändring av och tillägg till landskapslagen angående innehavares av
tjänst eller befattning i landskapet Åland rätt till pension, skola
ordnas på sätt nedan stadgas.

2 §.

Vederbörande i pensionsbrev tillförsäkrad ordinarie pension, vilken
i denna landskapslag benämnes äldre grundpension, förhöjes sålunda, att

1) full pension utgår med samma belopp som full pension enligt den
i 1 § nämnda landskapslagen för den tjänst eller befattning, på grund
av vilken äldre grundpension beviljats;

2) delpension utgår med samma del av den ifrågavarande tjänst eller
befattning enligt den i 1 § nämnda landskapslagen åtföljande fulla
pensionen, som äldre grundpensionen utgjorde av motsvarande fulla
pension;

3) där äldre grundpension beviljats för tjänst eller befattning,
som icke längre finnes, ny grundpension utgår i enlighet med annan i
motsvarande eller närmast motsvarande läge befintlig tjänst eller be-
fattning.

Vid fastställandet av storleken av de ordinarie pensioner, vilka
på grund av landskapstjänst beviljats före ikraftträdandet av lagen den
17 juli 1943 om ändring av och tillägg till landskapslagen angående
innehavares av landskapstjänst eller -befattning rätt till pension,
skall till den grund för förhöjningen i samma eller motsvarande tjänst
eller befattning, för vilken pension beviljats, läggas den grundlön,

som år 1943 bör erläggas med stöd av landskapets avlöningslag av den 17 juli 1943.

3 §.

Till folkskollärare, som kommit i åtnjutande av pension före ikraftträdandet av lagen den 5 februari 1943 om ändring av lagen angående kostnaderna för folkskoleväsendet, erlägges pension enligt samma grunder, som i förstnämnda lag stadgas.

4 §.

Den, som jämte i 1 § nämnd pension eller understöd tillförsäkrats extraordinarie pension ur landskapsmedel, må fortfarande uppbära denna. Från det tillägg, som åt vederbörande jämlikt 2 § utbetalas, kan likväl avdragas ett belopp, motsvarande hela den extraordinarie pensionen eller del därav.

Vad i 1 mom. är stadgat, gälla i tillämpliga delar jämväl med avseende å i 3 § nämnda pensionstagare.

5 §.

Till extraordinarie pension, som beviljats utöver ordinarie pension, beviljas icke något tillägg.

Skulle det sammanlagda beloppet av den ordinarie pensionen och den därjämte beviljade extraordinarie pensionen överstiga sjuttiotusen mark om året, skall till den ordinarie pensionen beviljas tillägg med allenast så stort belopp, att det sammanlagda pensionsbeloppet utgör sjuttiotusen mark.

6 §.

Landskapsnämnden åligger att fastställa storleken av förhöjd pension. Beslut angående förhöjning skall tillställas pensionstagare.

7 §.

Angående förhöjd pension gäller i övrigt, vad om grundpension är stadgat.

8 §.

Därest rikets officiella index ådagalägger, att levnadskostnaderna, i jämförelse med vid denna landskapslags ikraftträdande rådande prisnivå, avsevärt stigit, kan å pension inom gränserna för landskapets inkomst- och utgiftsstat erläggas dyrtidstillägg.

9 §.

De personer, vilka före ikraftträdandet av den i 1 § nämnda landskapslagen undfått avsked och vilka enligt då gällande stadganden voro berättigade till ordinarie pension, men vilkas pensionsfråga icke blivit avgjord före sagda lags ikraftträdande, äro vid pensionering berättigade att erhålla pension till det belopp, som i 2 § är angående ny grundpension stadgat.

10 §.

Var, som icke nöjes åt i stöd av denna landskapslag fattat beslut angående höjande av honom beviljad pension, har rätt att däröver anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom trettio dagar från det han fått del av beslutet.

11 §.

Denna landskapslag träder i kraft den 1 januari 1943.

landskapsnämndens vägnar:

Walter Embury

Werner von Beck